Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

(דאָננערסטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט צווייםאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פֿערטעל- 2 „ „

פֿיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פֿיערטעל- 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד יאָנספֿינע פּריוואט-אנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פֿער 6 שפּאלטיגע פּעטיט-צייליע בערעכנעט.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפּפֿאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין
פעסט
רעטטיגגאססע נו' 7.
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פּרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.

Nr. 20, זיעבענטער יאהרגאנג — פעסט, ד' ואדר ה'ת'ר'ל'ה'. — Pest, den 11. März 1875.

אויס דעם אונגארישען רייכסטאגע.

דיא מאָנטאג-זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס האט דער נייע פרעזידענט גיצי אום 10 אוהר פֿאָרמיטטאגס ערעֶפֿפֿנעט. גלייך צו בעגינן דער זיטצונג ריכטעטע דער אייסערסט-לינקע ה ע ל פֿ י אן דען נייען מיניסטער דעם אינגערן, נעמליך אן ט י ס אָ, פֿאָלגענדע אנפֿראגע: נאך דעם נייען וואהל-געזעטצע, וועלכעס דאס וואהל-רעכט אן דיא שטרענגע אונד פונקטליכע שטייער-צאהלונג קניפּפֿט, האבען פֿיעלע בירגער איהר וואהל-רעכט פֿערלאָרען. געגען דיעזען פונקט דעם נייען וואהל-געזעטצעס איזט אויך הערר טיסאָ, אלס ער נאך אויף דער לינקען זייטע געזעססען וואר, צו שטארק אויפֿגעטרעטען. נון איזט ער יעטצט מיניסטער דעם אינגערן געוואָרדען, דער איבער דיא נייען וואהלען דיא אויפֿזיכט אונד לייטונג האט — אונד זאָ פֿראגע איך, וואס ער יעטצט אין דיעזעם פונקטע צו טהון געדענקט? (הערר טיסאָ איזט פֿאָרלייפֿיג דיא אנטוואָרט שולדיג געבליעבען.)

הערויף ערהאב זיך דער מיניסטערפרעזידענט ו ע נ ק ה י י ם אונד היעלט פֿאָלגענדע רעדע:

„געעהרטעס הויז! דיא טאגע דעס יעטציגען רייכסטאגעס זינד געצעהלט, זיא געהען באלד צו ענדע אונד איך וויל נון דאס אויפֿצעהלען, וואס וויר אין דיעזער קורצען רייכסטאגס-דויער נאך טהון קאָננטען: 1) זאלל ענדליך דיא באָדישעט-פֿערהאנדלונג אבגעשלאָססען ווערדען. 2) זאללען דיא נייען שטייער-געזעטצע, וועלכע הערר גיצי נאך אים אָקטאבער פֿאָרלעגטע, צור בעראטהונג געצאָגען ווערדען. צו דיעזען געהאָרען: ערווערב-שטייער, פערצענטען-שטייער, פֿאהר-קארטען-שטייער, בילארד-שטייער, קארטען-שפּיעל-שטייער, יאגד- אונד יאגד-געוועהר-שטייער, שטעמפּעל-געביהרען, בערגווערקס-שטייער א. ז. וו. (דיעזע אללען שטייערן האבען וויר אין נו' 81 פֿאָן פֿאָריגעם יאהרגאנגע ערקלערט.) — 3) דיא ענדגילטיגע בעראטהונג דעס נייען גרונד-שטייער-געזעטצעס, דא היערין צווישען דעם אבער- אונד אונטער-הויזע מאנכע מיינונגס-פֿערשיעדענהייטען ענטשטאנדען זינד."

נאך וועַנקהיים זאגטע וויעדער פינאנצ-מיניסטער ס ע ל ל פֿאָלגענדעס: „וויא דאס געעהרטע הויז ווייס, וואר איך עבענזאָ וויא מיין פֿאָרגענגער גיצי דער אנזיכט, דאס מאן דען גראָססערן טהייל דעם דעפֿיציטס דורך שטייער-ערהאָהונג דעקען מיס אבער דער פּארטייא-פֿעראייניגונג צו ליעבע האבע איך פֿיר דאס יאהר 1875 דיעזען פלאן פֿאללען געלאססען. וויר ווערדען נון פֿערזוכען, אללע מעגליכען ערשפּארניססע פֿאָרצונעהמען אונד נייע איינגאהמס-קוועללען אויפֿצופֿינדען — אונד וועגן דאס אללעס ניכט ניטצען ווירד, דאנן ווערדען וויר צור איינפֿיהרונג דער אללגעמיינען איינקאָמען-שטייער שרייטען מיססען. דאס באָדישעט דער פֿריהערען רעגיערונג נעהמען וויר אן, וויר ווערדען אבער יענע פֿאראויסבערעכנעטען אויסגאבען אלס דיא גראָסטען אנזעהען, זאָ דאס וויר זיא דאנן פֿערמינדערן מיססען. דיא פֿאָראויס-בערעכנעטען איינגאהמען ווערדען וואהל אום 2½ מילליאָנען קליינער אויספֿאללען, דאגעגען אבער ערווארטע איך אויך איינע פֿערמינדערונג דער אויסגאבען אום 2 7/10 מילליאָנען, אונד פֿאָן דען נייען שטייער-געזעטצען, וועלכע נאך אים אָקטאָבער פֿאָרגעלעגט וואורדען, ערווארטע איך שאָן פֿיר דיעזעס יאהר איינע מעהר-איינגאהמע פֿאָן ½ מילליאָנען. איך ביטטע דאהער דאס געעהרטע הויז, יעטצט קיינע לאנגע רעדען אונד קיינע וויטלייפֿיגע בעראטהונגען צו האלטען, דא וויר באלד דען רייכסטאג שליעססען וואָללען, אום דאנן צייט צו האבען, אונזערען נייען פֿינאנצ-פלאן אויסצוארבייטען."

דער אייסערסט-לינקע דאניעל א י ר א נ י זאגטע היערויף: „דיא הערען מיניסטער האבען שאָן ביינאהע אללע פונקטע איהרעס נייען פלאנעס אויפֿגעצעהלט, נור ניכט דיא צוויא פונקטע איבער רעליגיאָנס-פֿרייהייט אונד ציוויל-עהע. דיא פֿריהערינע רעגיערונג גאב איהר פֿערשפּרעכען דאס געזעטץ איבער דיא ציוויל-עהע נאך וועהרענד דיעזער רייכסטאגס-דויער פֿאָרצולעגען, זיא האט אבער איהר וואָרט ניכט געהאלטען."

דארויף זאגטע ו ע נ ק ה י י ם: „איבער דיא געזעטצע וועגען רעליגיאָנס-פֿרייהייט אונד ציוויל-עהע קאנן דיא רעגיערונג נאך ניכט געוויססעס זאגען, וויל דיעזע געזעטצע זעהר וויכטיג זינד אונד דאהער ערסט גרינדליך בעראטהען ווערדען מיססען; דאך ווירד דיא רעגיערונג נאך אין דיעזען צייטען איהרע אנזיכטען איבער דיעזע געזעטצע מיטטהיילען. —"

נון ערהאב זיך דער פֿיהרער דער נייען קאָנזערוואטיווען פארטייא, נעמליך באראָן פֿייל ש ע נ נ ע י, אונד זאגטע: „געעהרטעס הויז! איך ביטטע אום ענטשולדיגונג, וועגן איך אין קירצען וואָרטען דען שטאנד-פונקט בעצייכנע, וועלכען איך אונד מיינע פארטייא ביי דיעזער באָדישעט-פֿערהאנדלונג איינגעהמען. וויר וואָללען יעטצט קיינע נייע שטרייטיגקייטען הערויפֿבעשוואָרען, וויר וואָללען פֿיעלמעהר דיא בעראטהונגען שנעלל צו ענדע פֿיהרען, דאמיט דאס נייע מיניסטעריאום צייט האבע, איבער זיינע נייען פּלאָנע צו בעראטהען. עס פֿרייט מיך זעהר, דאס דיא נייע רעגיערונג פֿאָן דען אויסגאבען, וועלכע דיא פֿריהערינע רעגיערונג פֿאָרלענגטע, 2,700,000 גולדען שטרייכען ווירד אונד איך האָפֿפֿע, דאס עס דיעזער רעגיערונג געלינגען ווירד, דאס דעפֿיציט צו בעזייטיגען."

* * *

וויא מאן אלזאָ זיעהט, האט דיא נייע רעגיערונג אן דער נייען שענניי-פארטייא קיינען זאָ גראָססען געגנער. דיא שענניי-פארטייא הייסט זיך אויך ניכט מעהר „קאָנזערוואטיווע פארטייא" זאָנדערן „אָפּפּאָזיציאָן דער רעכטען." — („אָפּפּאָזיציאָן" הייסט אים לאטייניש זאָ פֿיעל וויא „געגענזאטץ" אָדער „ווידערשטאנד" — אונד דאהער הייסט אין דער פּאָליטיק יעדע פארטייא, וועלכע ניכט צור רעגיערונגס-פארטייא געהאָרט אונד איהר זאָגאר ווידערשטאנד לייסטעט, דיא אָפּפּאָזיציאָן. — זאָ האט אויך ביז יעטצט דיא לינקע פארטייא דיא אָפּפּאָזיציאָן געהייסען. יעטצט הייסט זיך דיא שענניי-פארטייא, וועלכע דאך פֿאָן דער אייסערסט-רעכטען פארטייא איזט, דיא „אָפּפּאָזיציאָן דער רעכטען.")

דיעזע „אָפּפּאָזיציאָן דער רעכטען", צו וועלכער בערייטס 41 מיטגליעדער געהאָרען, האט זיך בערייטס קאָנשטיטואירט אונד איינע זיטצונג אבגעהאלטען. מאן בעצייכנעט זיא אלס איינע אויפֿריכטיגע אונד פֿאָרזיכטיגע אָפּפּאָזיציאָן, וועלכע דיא טהאטען דער רעגיערונג נור קאָנטראָלירען וויל. אללען גוטען שריטטען דער רעגיערונג ווירד זיא קיינע הינדערניססע אין דען וועג לעגען, נור געגען יענע אונטערנעהמונגען, וועלכע איהרער אנזיכט ניכט ענטשפּרעכען, ווירד זיא איינען ווידערשטאנד לייסטען. —

דיא אָפּפּאָזיציאָן דער רעכטען האָלט איהרע פֿאָרבעראטהונגען אין יענעם זאאלע, אין וועלכעם דיא לינקען איהרע פֿאָרבעראטהונגען געהאלטען האבען; צום פּרעזידענטען דיעזער פארטייא וואורדע באראָן בעלא ל י פּ ט ה א י געוועהלט.

ביי דיעזער געלעגענהייט וואָללען וויר נאך ערוועהנען, דאס זיך נ י כ ט אללע געמעסיגטע לינקע מיט דער רעכטען פארטייא פֿעראייניגט האבען. 10 לינקע דעפּוטירטע זינד וויעטער איהרען לינקישען אנזיכטען טרייא געבליעבען, אונד געהאָרען יעטצט ניכט צו דען אייסערסט-לינקען אונד ניכט צו דער ליבעראלען פארטייא — זיא קאָננען זיך בלאָס „מנין" מאכען! —

* * *

וויא וויר בערייטס אים נאכטראגע דעם פֿאָריגען בלאטטעס מיטטהיילטען, האבען פֿאָריגען זאָנטאג אבענד דיא פֿעראייניגטען רעכטען אונד לינקען איינע גראָסארטיגע מאהל-צייט פֿעראנשטאלטעט, מיט וועלכער דאס פֿעסט דער פֿעראייניגונג אונד פֿערברידערונג געפֿייערט וואורדע. ביי דיעזער מאהלצייט וואָרען אויך אללע מיניסטער. — אם אָבערן ענדע דער טאפֿעל וואר דאס בילד דעם קאָניגס מיט איינעם לאָרבער-קראנצע, דאָרט זאס דער פּרעזידענט דער ליבעראלען פארטייא, נעמליך הערר גאראָווע, אונד רינגס אום איהן זאסען דיא מיניסטער. דען ערסטען טרינק-שפּרוך היעלט גאראָווע אויף דען קאָניג, וועלכער שטעהענד אנגעהאָרט וואורדע.

הערויף היעלט דער פֿריהערינע פּרעזידענט דער לינקען פארטייא, נעמליך גאבריעל ו א ר א ד י, איינען טרינק-שפּרוך אויף דיא געזונדהייט דעם גרינדערס דער רעכטען פארטייא, נעמליך אויף פֿראנץ ד ע א ק. וואראדי זאגטע: „איך ערהעבע מיין גלאז אויף פֿראנץ דעאק, דען גראָססען זאָהן דעס פֿאטערלאנדעס, וועלכער צום צושטאנדעקאָממען דער געגענווערטיגען פֿעראייניגונג מיטגעהאָלפֿען האט. מאָגע גאָטט איהן יענען פֿריידעפֿאָללען טאג ערלעבען לאססען, אן וועלכעם דאס לאנד דורך דיעזע פֿעראייניגונג גענצליך געררעטטעט זיין ווירד!"

* * *

דאס נייע מיניסטעריאום האט גלייך נאך זיינער ערנעננונג אן אללע קאָמיטאטס-בעהאָרדען פֿאָלגענדעס שרייבען ערגעהען לאססען:

„דורך דען וויללען דעס קאָניגס האבען וויר דיא רעגיערונג איבערנאָממען; וואס וויר היעמיט דען בעהאָרדען אנצייגען. דיא שלעכטע לאגע דעס לאנדעס איזט יעדעם בעקאנגט אונד יעדער האט וואהרשיינליך דיא נאָטהווענדיגקייט דער פארטייא-פֿעראייניגונג איינגעזעהען. ביז נון דיא נייען מיניסטער מאנכע אומענדערונגען טרעפֿפֿען, איזט עס נאָטהווענדיג אויך דיא ביזהעריגען בעשטעהענדען געזעטצע שטרענגסטענס צו בעאָבאכטען; דענן נור דיא אכטונג פֿאָר דעם געזעטצע איזט דיא אלליין זיכערע גרונדלאגע אללער שטאאטען. — איינע גוטע פֿערוואלטונג, דיא זיכערהייט דער פּערזאָן אונד דעם איינגענטהומס זינד פֿיר דיא וואָהלפֿאהרט דעם פֿאטערלאנדעס אונד פֿיר דיא צופֿריעדענהייט

נאכטראג.

געסטערן נאכמיטטאגס היעלט דיא „ליבעראלע פארטייא" איינע פאָרבעראטהונג צור היטיגען רייכסטאגס-זיטצונג. 250 דעפוטירטע ווארען בייא דיעזער זיטצונג. לינקע אונד רעכטע ווארען אלזאָ יעטצט אין דעם בעראטהונגס-זאאלע. אין וועלכעם פריהער נור רעכטע ווארען. צום פרעזידענטען דיעזער פערזאממלונג ווארדע דער פריהעריגע רעכטע פרעזידענט גאָראָווע אונד צום וויצע-פרעזידענטען ווארדע דער פריהעריגע לינקע פרעזידענט ווארדי געוועהלט. — אין דעם פריהעריגען בעראטהונגס-זאאלע דער לינקען האט זיך דיא שעננעי-פארטייא פערזאממעלט. לינקס ווארדע אלזאָ רעכטס אונד רעכטס ווארדע לינקס.

אין דיעזער זיטצונג דער „ליבעראלען פארטייא" זאגטע וועגקהיים, דאס דיא רייכסטאגס-דויער שאָן צו קורץ איזט. מאן מאָגע דאהער דאס באָדשעט דער פריהעריגען רעגירונג שנעלל אנגנעהמען אונד דער נייע פינאנצ-מיניסטער ווירד שאָן זיך זעלבסט מאגכע ערשפארונגען מאכען.

היערויף ווארדע צו דיעזעם פעראייניגונגס- אונד פערברידערונגס - פעסטע איינע גראָסארטיגע מאהל-צייט פעראנשטאלטעט.

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

דיא ערנטע-אויססיכטען זינד פיר הייער זעהר פיעל פערשפרעכענד, וועסהאלב דאס געטריידע-געשעפֿט זאָ שלעכט אונד שלעפפענד איזט.

וויצען, טהייס - וויצען 89-פפינדיגער 5.10 גולד. — פעסטער 87-פפינדיגער 4.87 גולד. — באנאטער 85-פפינדיגער 5,55 גול' אללעס פער דרייא מאָנאטע אונד פער צאָלל צענטנער.

קוקורוץ באנאטער 3,05 גול' פער צאָלל-צענטנער אונד פער קאססא.

האפער 2—2.01 גולדען פער 50פפד.

קאָרן 80-פפד. 3.70 גול.

וויצען נעגען דיא פאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא היטיגען פרייזע אום 10 קר. געפאללען. — פער פריה-יאהר 4.45—4.42 גולדען.

האפער פער פריה-יאהר 1,90—2 גול. —

קוקורוץ פער מאי-יוני 3.20—3.22 גולד.

מעהל-פרייזע (פער וויענער צענטנער זאמטט זאק. פרייא אב פעסט) : נומ' 0 : 12 גולד. 70 קר., נומ' 1 12 גולד. 20 קר., נר' 2 : 11 גולד. 70 קר., נר' 3 : 11 גול. — קר. נר' 4 : 10 גולד. — קר., נר' 5 : 8 גולד. 80 קר., נר' 6 : 7 גולד. — קר., נר' 7 : 6 גול. — קר., נר' 8 : 5 גולד. 30 קר., נר' 8½. 4 גולד. 90 קר., פיינע קלייע 2 גולד. 40 קר., גראָבע קלייע 2 גולד. 15 קר.

הילזענפריכטע: גראָסע ווייסע באָהנען 5½—5½, צווערגעל 6½—6½, לינזען 5—8, ערבסען 5—6½ גול. פער צטר. גרויער מאָהן 11, בלויער 13 גול' פער מעטצען. הירזע-ברייַן 5.75 גולד' פער צאָלל-צענטנער. הירזע (קאָלעש) 3—3.15 גולד. פער 82 פפד.— ליינזאמען 11½ גולד. פער 150 פפד. — האנפזאמען 2.75—3.10 גולדען פער 60 וויענער פפונד.

שפיריטוס נייע מעטהאָדע 43½—43½ קר. פרעס-העפע-וואארע 44½—45 קר.

רעפס : פער 150 פפונד 9.50—9.75 גולד., קאָהל-רעפס 10—10½ גולד.

ריבאָל ראָפפעל-ראפפינירט 19 גולד., אים גראָסען 18½ גולדען.

צוועטשקען. באָסנישע 16, סערבישע 13—15 גול.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. בייא דעם אם 4-טען ד.מ. היער אבגעהאלטענען וואָכען-מארקטע ווארדען פערקויפט 965 אָכסען דאס פאאר פאָן 140 ביז 285 גולד' 204 קיהע דאס פאאר פאָן 120—230 גולדען, 241 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 75—175 גולד., — שטיק שאפע פער צטר. — גולד. — רינדפלייש פער צענטנער 23 גולד. 50 קר. ביז 27 גולד. 50 קר.

לאממפעללע: דייטשוואָלינע לייכטע 70 — 80 גולד. פער 102 שטיק

שאפפעללע. דייטשוואָללינע צו 3.60 — 4,40 גולדען פער פאאר. סערבישע צו 130 — 140 גולד. זיעבענבירגער צו 135—145 גולד.— באטשער אונד באנאטער 140—145 גולדען. אללעס פער 102 שטיק. —

לעדער. פפונדהייטע ביז 40-45פפד. 103—104 fl. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 20—24-פפד. 104 —105 גולד., צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 25 —30-פפד. 102—104 גול. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 40-פפד. 95—98 גול. —

קאלבלעדער גענאָרבטעס 205—215 גול. גאנץ פיינעס 225—240 גול. געצאָגענעס 195—210 גול. ברוינעס קאלב-לעדער 275—286 גולד.

שאפוואללע. צו דעם יעטצט בעגינ-נענדען פעסטער „יאָזעפי-מארקט" זינד בערייטס מעהרערע קייפער איינגעטראָפפען, וועלכע 1500 צענטנער וואָללע געקייפט האבען. פאָן איינשורען ווארדען פערקויפט איינע פארטיע מיטטעל-לאמא צו 118—119 גולד. אונד 70 צטר. מיטטעל צו 97— 150 גולד. איסערדעם ווארדען נאך פירס איסלאנד פערקויפט 109 צטר. זיעבענבירגער ציגאיא צו 108 109 גולד. אונד 400 צטר. גערבער-ציגאיא- אונד צאקעל-וואָללע צו 54 אונד צו 43 אונד 44 גולד.

וויענער פרייזע.

ריבאָל 17½—17½ גולד. ליינאָל 20 גולד.

פעטראָלעאום 11½ גולד. —

שפיריטוס : פרוכט-שפיריטוס 43 קר.

וויצען, פערקויפט 50000 צטר. פרייזע אום 10 קר' געפאללען. באנאטער 88—89 פפד. 5,40 גול' אב וויענער נייַ-שטאדט פער מעטצען.

קאָרן עסטערייכישעס 80 - פפינדיג אב וויען 4.10 גולדען פער מעטצען.

האפער אונגארישער אב וויען 50—52-פפד. 2.22— 2.70 גולדען פער מעטצען.

קוקורוץ באטשקער אב וויען פער צענטנער 3.26 גולד.

גערסטע אונגארישע אב וויעזעלבורג 71-פפד. 3.20— 2.90 גול' פער נאָרד עסטערייכישע מעטצען.

לאָטטאָ - ציעהונג פאָם 6. מערץ 1875.

וויען 4 78 56 9 87

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

בייא דער היעזיגען איזראעליטישען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס קאנטאָרס, דער צוגלייך שו"ב ומ"ץ זיין מוס, אם 15-טען אפריל ל. י. מיט דעם יעהרליכען געהאלטע פאָן 350 גולדען נעבסט פרייער וואָהנונג אונד זעהר גוטען נעבענאיינקינפטען צו בעזעטצען. רעפלעקטירענדע האבען צייגניססע לענגסטענס ביז 1-טען אפריל פערזאָנליך פאָרצולעגען, וייל פראָבע-פאָרבעטען אונבעדינגט פערלאנגט ווירד. רייזעשפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

רומא (סירמיען) אים מערץ 1875.

יאָזעף שטיינער,
קולטוס-פאָרשטאנד.

קאָנקורז.

בייא דער היעזיגען איזראעליטישען אָרטהאָ-דאָקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שו"ב קורא ובעל תפלה מיט ר"ח אייר ל. י. צו בעזעט-צען. דיעזע שטעללע איזט מיט 350 גולדען יעהר-ליכעם געהאלטע, נעבסט פרייער וואָהנונג, גאנצער שחיטה אונד נעבען עמאָלומענטען פערבונדען. בע-ווערבער דיעזער שטעללע, דיא דען געשטעללטען פאָדערונגען גאנץ ענטשפרעכען קאָננען, האבען זיך מיט גוטען צייגניססען מגאיני זמניני פערזעהען, ביז איגקלוזיווע שבת הגדול ל. י. איך איינען בעליעבי-גען שבת צו איינעם פראָבע-פאָרטראגע איינצופינ-דען. רייזעקאָסטען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

קיראלי-העלמעץ (ועמפלינער קאָם.)

איגנאץ שטיינפעסט,
פאָרשטעהער.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע	קוואליטעטס־געוויכט	פער צאָלל-צטר.
וויצען, באנאטער	84	4.25—4.35
" "	85	4.40—4.50
" "	86	4.55—4.60
" "	87	4.60—4.65
" "	88	4.70—4.80
" "	89	4.80—4.85
" טהייס	84	4.25—4.35
" "	85	4.45—4.55
" "	86	4.65—4.70
" "	87	4.75—4.80
" "	88	4.80—4.90
" "	89	4.90—4.95
" פעסטער באָדען	84	4.20—4.30
" "	85	4.40—4.50
" "	86	4.55—4.60
" "	87	4.65—4.70
" "	88	4.75—4.85
" "	89	4.85—4.90
" וויעזעלבורגער	84	4.40—4.50
" "	85	4.50—4.60
" "	86	4.65—4.75
" "	87	4.80—5,85
" "	88	4.90—4.95
" "	89	5.95—5.—
		פער מעטצ'
קאָרן	80	3.70—3.75
גערסטע מאלץ	72	3.10—2.70
" פוטטער	72	2.60—2.50
האפער	50	2.10—2.02
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	3.10—3.15
אנדערע גאטטונג	" צענטנער	3.——2.95
הירזע	75	3.10—3.—

קורז-טאבעללע פאָם 6 מערץ

באללען-מעהל

	פל.	קר.
נומער 0	22	50
" 1	21	60
" 2	20	70
" 3	19	50
" 4	17	70
" 5	15	60
" 6	12	40
" 7	10	60
" 8	9	40
" 8½	8	70

געלד-קורזע

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	105	15
דוקאטען	5	25
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	8	90
נאפאלעאנדאָר	8	90
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	63
רוסישע רובעל	1	54

לאָזע

	פל.	קר.
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	138	65
דעטטא צו 50	131	25
1860-ער גאנצע לאָזע	112	60
דעטטא פינפטעל	115	10
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	104	50
1839 ראָטהשילד - לאָזע גאנצע	273	—
דעטטא פינפטעל	249	—
קאמא רענטענשיינע	21	—
קרעדיט-לאָזע	168	75
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	109	—
טריעסטער לאָזע פער 50	53	50
דאנוי-דאמפשיפפ-פאהרט-לאָזע	94	75
סאלם צו 40 גולדען	34	50

	פל.	קר.
פאלפי צו 40 גולדען ק. מ.	27	25
קלארי צו 40 " "	27	50
סט. גענאיס צו 40 " "	27	50
אפנער צו 40 " "	27	25
ווינדישגרעטץ צו 20 גולדען ק. מ.	21	—
וואלדשטיין צו 20 " "	23	25
קעגלעוויטש צו 10 " "	13	75
רודאלפסלאָז צו 10 " "	13	75
סטאניסלויער צו 20 " "	15	—
אינסברוקער לאָזע	17	25
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	25
קראקויער לאָזע	16	25
טירקען לאָזע	55	90
דעטטא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	83	25
דעטטא צו 50 גולדען	83	—
וויענער-לאָזע	105	25

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79	—
טעמעשוואר-באנאטער	76	90
זיעבענבירגישע	76	90
גאליציש	86	30
בוקאווינער	83	25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99	30
ווינצערענס-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	74	—
פעסטער שטראסען-באהן	243	—
אפנער שטראסענבאהן	76	—
מוניציפאל-באנק	25	25
אנגלא-באנק I. עמיסיאָן	16	75
אונגארישע באָדען-קרעדיט	75	—
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	47	50
אונגארישע קרעדיט-באנק	208	—

	פל.	קר.
פעסטער קאמערציאל-באנק	762	—
פעסטער געווערבע-באנק	325	—
פראנקא-אונגארישע	59	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	51	—
אפנער קאמערציאל-באנק	156	—
לאנדעס צענטראל-שפארקאססע	83	—
אפנער בירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פאטריאָטישע	[illegible]	—
פעסטער פאָרשטעדטישע	46	—
פעסט-אפנער הויפטשטעדטישע	152	—
דעטטא צווייטע עמיסיאָן	—	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	86	75
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	79	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פראָצענט	86	50
דעטטא צו 6 פראָצענט	87	75
דער פעסטער קאמערציאל-באנק	88	—
קעטטען-בריק-אקציען	85	50
נאָרד-אָסט-באהן	116	25
אלפעלד-פיומאנער	128	—
אונגארישע אסטבאהן	54	25
טהייס באהן	189	—
זיעבענבירגער באהן אקציען	—	—
קאשוי-אדערבערגער באהן אקציען	—	—
פראנץ-יאָזעפס באהן אקציען	161	—
קארל-לודוויג-באהן אקציען	224	75
לעמבערג-טשערנאוויטץ-יאסי באהן	144	—
קרעדיט-אקציען	220	50
באנק-	960	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS. Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

גען ווירטהשאפט שפארען." דאס הייסט זאָפיעל,
דיא רעגיערונג ווירד וואָהל דיא ביזהעריגע ווירטה-
שאפט פערבעססערן : אבער איינסטוויילען ווירד זיא
א ו י ך ביא דער ביזהעריגען ווירטהשאפט שפא-
רען קאָננען. מיט דיעזעם ווערע שעננעי צופריעדען
געוועזען. וועגקהיים איזט אבער קורצזיכטיג אונד האט
ביים פערלעזען דאס וואָרט „אויך" איבערזעהען אונד
האט דאהער געלעזען : „דיא נייע רעגיערונג ווירד
נאָך דעם פלאנע דער ביזהעריגען ווירטהשאפט
שפארען." דאס הייסט זאָ פיעל, דאס דיא רעגיערונג
נור ביא דער ביזהעריגען ווירטהשאפט פערבליי-
בען וואָללע. שעננעי אבער שרייט שאָן לאנגע וועי-
גען איינער פערבעססערטען פערוואלטונג — אונד
זאָמיט איזט דורך דאס וועגגעלאססענע וואָרט
„אויך" — דיא שעננעי-פארטייא ענטשטאנדען! (וועגן
זיך נון שאָן איין מיניסטער-פרעזידענט פאָר זיינער
פארטייא אכט געבען מוס. דאס ער ניכט דאס
קליינסטע וואָרט איבערהיפפע, וויא מוס זיך ערסט
דער מענש אים געבעטע פאָר גאָטט אכט געבען,
דאס ער קיין וואָרטכען וועגלאססע? —

* (מ אָ ר י ן י ו י ק אָ י אונד פ ר א נ י ן
ד ע א ק.) איבער איינען בעזוך דעם געלעהרטען
ליגקען מאריין יויקאָי ביא דעם געעהרטען רעכטען
פראגין דעאק ערצעהלט יויקאָי זעלבסט פאָלגענדעס:
זאמסטאג מיטטאגס בעזוכטע איך פראגין דעאק.
זיינע געזיכטס-ציגע האבען זיך וועניג פערענדערט
אונד זיינע איינען לייכטען עבענזאָ וויא פריהער נור
שטארק וויים איזט זיין האאר געוואָרדען. איך קאָנג-
טע אויך ניכט גלייבען, דאס דיא קאָרפערליכע
קראנקהייט אויך איינע גראָסע זעעלע קראנק מא-
כען קאָננטע אונד אין דער טהאט איזט דיא זעעלע
דיעזעס גראָסען מאננעס נאָך זאָ פריש וויא צופאָר.
— דעאק ערינגערטע מיך. דאס וויר פאָר פיער
יאהרען אין איינעם אייזענבאהנ-קופעה צוזאממען
נאָך שיאָפאָק געפאהרען זינד אונד דאס ער מיר שאָן
דאמאלס פראָפעצייהט האט, דאס זיך דיא ליגקע
מיט דער רעכטע פעראייניגען ווירד. איך בעמערק-
טע, דאס זיך דעאק נור מיט דער אנגאבע דער צייט
איררע, אבער דעאק אנטוואָרטעטע מיר לאבענד:
„דיא קראנקען יאהרע צעהלט דער מענש ניכט צו
זיינען לעבענס-יאהרען. איין פיערציג יעהריגער
שלאָססער זאגטע איינמאל ביים געריכטע, דאס ער
נור 36 יאהרע אלט זייא, דענן 4 יאהרע לאג ער
קראנק אים שפיטאלע אונד דיעזע צעהלען ניכט."—
היערויף ערקונדיגטע זיך דעאק דאריבער, וואס דאס
פאָלק אונד וואס דיא צייטונגען איבער דיעזע פאר-
טייא-פעראייניגונג זאגען. דעאק זעלבסט פרייע זיך
זעהר איבער דיעזע פארטייא-פעראייניגונג, דענן ער
זעלבסט האבע וועהרענד זיינעם גאנצען לעבענס נור
פיר דען פאָרטשריטט געארבייטעט.

* (ד י א ס א ב ב א ט ה י א נ ע ר.) וויר
האבען שאָן פאָר מאָנאטען אונד פאָר יאהרען דיא
מעלדונג געבראכט, דאס אין זיעבענבירגען פיעלע
אונגארן עקסיסטירען, וועלכע עבענזאָ וויא דיא יודען
דען „שבת" האלטען אונד זיך אין דען לעטצטען
יאהרען גענצליך צום יודענטהומע בעקעהרט האבען.
וויל נון דיעזע אונגארן דען סאבבאטה (שבת)
היעלטען, היעס מאן זיא „סאבבאטהיאנער" אונד
וויל זיא יעטצט יודען וואורדען, הייסט מאן זיא
„יודישע סעקלער". — ס ע ק ל ע ר איזט דער
נאמע איינעס אים אָסטען זיעבענבירגענס וואָהנענ-
דען אונגארישען פאָלקס-שטאממעס, וועלכער אם
וואהרשיינליכסטען אלס דער רעסט דער ערסטען
הונגען-איינוואנדערונג צו בעטראכטען איזט אונד
איין טהייל דיעזער סעקלער געהאָרט עבען צו
יענען סאבבאטהיאנערן, אונד האט זיך יעטצט צום
יודענטהומע בעקעהרט. — דיא ענטשטעהונגס-
געשיכטע דער סאבבאטהיאנער איזט נון פאָלגענדע:
פאָר דריטטהאלב יאהרהונדערטען לעבטע אין דיע-
זעם סעקלער-לאנדע איין איבעראויס בעגאבטער
מאנן, נאמענס סימאָן פ ע ט ש י. דיעזער וואר
אנפאנגס איין געוואָהנליכער לעהרער אונד האטטע
זיך נאכהער צום קאָניגע דיעזעס פאָלקס-שטאממעס
עמפאָרגעשוואונגען. ער וואר קאטהאָליק אונד האט
דאהער דיא אנדערס-גלייביגען אויסצוראָטטען גע-
זוכט. — דא איזט איהם איינמאל אונד פלאָטצליך
איינע וואונדערבארע אומוואנדלונג אין איהם פאָר-
געגאנגען. אויף איינעם פריעדהאָפע, אויף וועלכעם
עבען דיא שלאכט געגען דיא אנדערס-גלייביגען
שטאטטגעפונדען האטטע, ערבליקטע ער איין יודי-
שעס מעדכען, נאמענס אסתר — אונד אים אויגענ-
בליקע פערליעבטע ער זיך אין דיעזעס שאָנע יודענ-
מעדכען. ער האטטע נון דיעזעס יודישע מעדכען
עהרליך געהייראטעט. ער שטודירטע דיא יודישע
רעליגיאָן אונד גרינדעטע עבען דיעזען גלויבען דער
סאבבאטהיאנער. ער בעקאננטע זיך צו דעם גרונד-
זאטצע, דאס תורת משה דיא איינציגע וואהרע אונד
גאָטטליכע לעהרע איזט אונד דאס זיא דער גאנצען
מענשהייט געגעבען וואורדע. זיין פאָלק מוסטע דא-
הער עבענזאָ וויא דיא יודען דען סאבבאטה האל-
טען. ער האטטע דיא תורה וויא אויך תהלים אין
אונגארישע שפראכע איבערזעטצט אונד מאכטע
זאָגאר איינען אונגארישען פירוש אויף דיא תורה.
— דאס האטטע נון דער פירסט ר א ק ו י צ י
ערפאהרען, ער קאם דאהער אין דאס לאנד דער
סעקלער אונד בעקריעגטע דען פעטשי אונד יאגטע
איהן אוים דעם לאנדע. אבער דיא לעהרען פאָן
פעטשי זינד געבליעבען אונד דיא סאבבאטהיאנער
ערהיעלטען זיך ביז אויף דען היטיגען טאג. — פאָר
מעהרערען טאגען זינד זאָלכע צווייא יודישע סעק-
לער היעהער נאָך פעסט געקאָממען. זיא זעהען וויא
עכטע אונגארן אוים. זיא זינד פאָן דער יודישען
סעקלער - געמיינדע אוים באָזאָד-איפאלו (בייא
סעקעלי-אודוואר־העלי אין זיעבענבירגען) היעהער
געשיקט וואָרדען, אום געלדער צום בויע איה-
איהרער סינאגאָגע צו זאממעלן. זיא שפרעכען נור
אונגאריש אונד פערשטעהען קיין וואָרט דייטש, אים
דעם סדור קאָננען זיא זעהר גוט בעטען. וויא [illegible]
דיעזע לייטע ערצעהלען, מוסטען זיא זיך ביז 1867 אָפ-
פענטליך צום קאטהאָלישען גלייבען בעקעננען. אבער
אים געהיימען וואָרען זיא סאבבאטהיאנער געבליע-
בען. בעשניידען דורפטען זיא זיך ניכט. אבער דען
שבת אונד דיא ימים טובים היילטען זיא וויא דער
פראָממסטע יודע אונד אויך דיא יודישען רייגליכ-
קייטס-געזעטצע אין בעצוג אויף שפייזע, טראנק
אונד פאמיליען-לעבען האבען זיא געהאלטען. זיא
האטטען איממער איינען הערפאָרראגענדען מאנן,
דען זיא צום פריעסטער (כהן) ערוועהלטען אונד
זאלבטען, אונד איממער וואר דאס איינע אָדער דאס
אנדערע איהרער הייזער אלס סינאגאָגע בעשטעללט.
וויא זיא אין אונגארישער שפראכע איינען יודישען גאָט-
טעסדיענסט היעלטען. קיינע עהע וואר ביא איהנען
גילטיג, ביז ניכט איהר איינענער פריעסטער זיא איינ-
זעגנעטע אונד זיא ליעסען קיינען איהרער טאָדטען
עהער בעגראבען, ביז מאן זיך ניכט מיט דען טאָד-
טען נאָך יודישען מנהגים מתעסק געוועזען. וועגן
פרייטאג אבענד געוואָרדען איזט דא וואורדען אין
יעדעם איהרער הייזער טהירע אונד טהאָרע גע-
שלאָססען אונד דער שבת וואורדע שטרענגע איינ-
געהאלטען. ביים גאָטטעס-דיענסטע וואורדע דיא
אונגארישע ביבעל (תורה) פערלעזען, וויא זיא דיא-
זעלבע פאָן איהרעם שטיפטער פ ע ט ש י ער-
האלטען האבען. אם שבת אונד אם יום-כפור וואר
קיין סאבבאטהיאנער אויף דער גאסטע צו זעהען.
דער יום כפור וואורדע אין טיטפען קעללערן, וואָהין
קיין פרעמדער קאָממען קאָננטע, מיט בעטען אונד
פאסטען צוגעבראכט. פאָר איינעם פערראטהע
פירכטעטען זיא זיך ניכט, דענן מיט לייטען אנדערן
גלייבענס פערמישטען זיא זיך ניכט. עס קאם וואָהל
פאָר, דאס איין סאבבאטהיאנער איין קאטהאָלישעס
מעדכען הייראטעטע, אבער איין זאָלכעס מעדכען
מוסטע צוערסט אונטער דען סאבבאטהיאנערן איין
פאָללעס יאהר זיין, ביז עס אין איהרע רעליגיאָן
איינגענאָממען וואורדע. ניע אבער קאם עס פאָר,
דאס איין מעדכען איינעס סאבבאטהיאנערס איינען
קאטהאָליקען געהייראטעט העטטע. — דיא סאבי-
באטהיאנער האטטען פאָם פאָלקע, פאָן דען בעהאר-
דען אונד פאָן דער גייסטליכקייט פיעלעס אויסצו-
שטעהען געהאבט אונד ערסט אים יאהרע 1867,
אלס דיא זעלבסטשטענדיגקייט אונגארנס וויעדער
איינגעלעבטע אונד מאן פאָן רעליגיאָנס-פרייהייט צו
שפרעכען אנגעפאנגען האטטע, זינד דיא סאבבאטהי-
אנער מיט איהרעם גלייבען אָפפען איינגעטרעטען.
דא וואורדען זיא פאָן דער גייסטליכקייט ערסט
רעכט בעדריקט אונד דיא סאבבאטהיאנער זינד נון
ענדליך צום יודענטהומע איבערגעגאנגען. — אללע
ליעסען זיך בעשניידען אונד זאָגאר 60 ביז 70 יעה-
ריגע מעננער האבען דיעזע בעשניידונגס-שמערצען
מיטגעמאכט, אום נור אין דען בונד גאָטטעס איינ-
גענאָממען ווערדען צו קאָננען — אונד נון קאָנשטי-
טואירטען זיך 42 פאמיליען צו איינער אָרדענטליכען
יודישען קולטוס-געמיינדע. זיא האבען איהרען איי-
גענען פריעדהאָף אונד איהרע אייגענע שולע. דער
לעהרער איזט צוגלייך פאָרבעטער אונד ראבבי-
נאטס-פערוועזער. זיא זינד אקערסלייטע אונד וויל
אין דען לעטצטען דרייא יאהרען שלעכטע ערנטען
וואָרען, מיססען זיא צום בויע איהרער סינאגאָגע
געלד זאממעלן. — מערקווירדיגער ווייזע האבען זיא
אויך אם זאָננטאג קיינע אָפפענטליכע ארבייטען,
וויל זיא דיא איבריגען קאטהאָליקען ניכט רייצען
וואָללען. —

* (ד י א „ס א ב ב א ט ה י א נ ע ר".) אין
פאָרשטעהענדער נייאיגקייט האבען וויר דיא סאב-
באטהיאנער אים סעקלער-לאנדע געשילדערט. וויר
וואָללען היער נאָך ערוועהנען, דאס אויסער דיעזען
סאבבאטהיאנערן נאָך צווייערלייא סאבבאטהיאנער
עקסיסטירען. 1) איין פאָלקס-שטאמם אין ענגלאנד
אונד אין נאָרד-אמעריקא, וועלכער אויסער דעם
כריסטליכען זאָננטאג אויך נאָך דען יודישען שבת
פייערט. — אונד 2) דיא „סאבבאטהיאנער", וועלכע
דען „שבתי צבי" אלס איהרען משיח אנערקאננט
האבען. שבתי צבי וואורדע אים יאהרע 1625 אין
ס מ י ר נ א געבאָרען אונד האט זיך אים יאהרע
1667 פיר דען משיח אויסגעגעבען אונד האט אויך
אין דער בערבערייא (אים נאָרדען אפריקאס) פיעלע
אנהענגער געפונדען. דיעזער שווינדלער וואורדע ענד-
ליך פאָן דער טירקישען רעגיערונג אין דען קער-
קער געוואָרפען, אין וועלכעם ער אויך אים יאהרע
1676 געשטאָרבען איזט. — אנגעפעהר הונדערט
יאהרע נאָך זיינעם טאָדע האבען זיינע אנהענגער
(בת שבתי צבי) אים אָסטען איראָפאס איינע גראָ-
סע ראָללע געשפיעלט צור דאמאליגען צייט (אים
יאהרע 1773) וואר אויך דיא „ערסטע טהיילונג פאָ-
לענס", בייא וועלכער דאס קאָניגרייך פאָלען אונטער
רוסלאנד, עסטעררייך אונד פרייסען פערטהיילט
וואורדע. — ווארום וויר דאס היער אונד יעטצט
ערצעהלען? — נון דאס וואָללען וויר עבען זאגען :
אים נעכסטען בלאטטע ברינגען וויר אים „פאָלליע-
טאָן" איינען גראָסארטיגען זעהר אינטערעסאנטען
אונד האָכסט-שפאננענדען ראָמאן אונטער דעם
טיטעל דיא „סאבבאטהיאנער". דיעס איזט איין היס-
טאָרישער (וועלטגעשיכטליכער) ראָמאן אויס דער
צייט דער ערסטען טהיילונג פאָלענס — אונד דיע-
זער ראָמאן וואורדע פאָן דעם בעריהמטען ראָמאנ-
שרייבער ע ד ו א ר ד ב ר י י ע ר פערפאסט.
וויר וואָללען דיא ג' לעזער דאריף איפמערקזאם
מאכען, דאס דיעזער ראָמאן אונגעפעהר איין האל-
בעס יאהר דויערן ווירד, וועסהאלב זיא דיא בלעט-
טער צוזאממענהאלטען מאָגען. — וויר זינד דער
אנגענעהמען מיינונג, דאס אונזערע ג' לעזער צו
אונס שאָן זאָפיעל פערטרויען האבען, דאס וויר
ניכט עטווא זינגלאָזע ערדיכטעטע אלט-באבעלע
געשיכטען, זאָנדערן איינע אין געשיכטליכער וואהר-
הייט בעגרינדעטע ערצעהלונג ליעפערן ווערדען.

* (ד י א ש אָ פ פ ו נ ג ס - ג ע ש י כ ט ע.)
דער ענגלישע רייזענדע אין אסיריען (אשור), וועל-
כער דאָרט אונטער דער ערדע שאָן מעהרערע
אלטע שריפטען איפגעפונדען האטטע, וועלכע
דאסזעלבע ערצעהלען, וואס אין דער ביבעל שטעהט,
האט יעטצט וויעדער בייא זיינען אויסגראבונגען
זאָלכע אלטע שריפט-טאפעלן איפגעפונדען, אויף
וועלכען דיא ערצעהלונג דער ענטשטעהונג דער
וועלט בעשריעבען שטעהט. דיעזע ערצעהלונג בע-
גיננט מיט איינער בעשרייבונג פ אָ ר ערשאפפונג
דער וועלט, וואָ נור „תהו ובהו" עקסיסטירטען —
דיא איבריגע שאָפפונגס-געשיכטע שטיממט וואָרט
פיר וואָרט מיט דער ביבעל איבעראיין אונד אויס
דיעזעם ווילל דער ענגלענדער ענטנעהמען, דאס דיא
ביבעל וואהר איזט.

* (ה ו נ ג ע ר ס - נ אָ ט ה.) אויס קאָנס-
טאנטינאָפעל ווירד געסטערן טעלעגראפירט, דאס
אין דער פראָווינץ ס א ל אָ נ י ק (טירקייא) איינע
שרעקליכע הונגערס-נאָטה וויטהעט אונד וועגען
דער שרעקליכען קעלטע געהען מענשען אונד טהיע-
רע צו גרונדע. — אויך אויס בעלגראד ווירד בע-
ריכטעט, דאס דאָרט איינע שרעקליכע קעלטע אונד
איינע גראָסע שנעע-פערוועהונג הערשטע, זאָ דאס
מאן ניכט אויס דער שטאדט אונד ניכט אין דיא

דער לאנדעסבירגער, זעהר נאטהווענדיג. — דיא הויפט-אויפגאבע דער נייען רעגיערונג איזט יעטצט, דורך שפארען אונד אנדערע מיטטעל דיא געלד-פערהעלטניססע דעם לאנדעס אין ארדנונג צו ברינגען אונד וויר האפפען, דאס אונס אויך דיא קאמיטאטס-בעהארדען היערין אונטערשטיטצען ווערדען. — שליעסליך ערקלערען וויר, דאס וויר איממער דיא רעכטע דער קאמיטאטס-בעהארדען אין עהרען האלטען, צוגלייך אבער דאריבער וואכען ווערדען, דאס אויך דיא קאמיטאטס-בעהארדען נאך דעם געזעטצע איהרע פפליכט ערפיללען. —

* * *

דיא אייסערסט-לינקען דעפוטירטען האבען אן דאס פאלק איינען אויפרוף געריכטעט, אויס וועלכעם וויר פאלגענדעס אנפיהרען וואללען:

„געעהרטע וואהלבירגער! דורך דיא פעראייניגונג דער פריהערען לינקען מיט דער דעאק-פארטייא האבען דיעזע צווייא פארטייען צו עקסיסטירען אויפגעהארט. דיא געמעסיגטע לינקע קעמפפטע פריהער מיט אונס געגען דען 1867-ער אויסגלייך אונד יעטצט זינד וויר גאנץ אללײן אלס קעמפפער געבליעבען, דא וויר נאך איממער דיא פאללע זעלבסטשטענדיגקייט אונגארנס פערלאנגען, זא דאס וויר אין עסטערייך גאר ניכטס מעהר צו זוכען האבען זאללען. עס וואר פאן דען געמעסיגט-לינקען גאר ניכט שאן, דאס זיא זיך יעטצט מיט איינער פארטייא פעראייניגטען, געגען וועלכע זיא לאנגע יאהרע הינדורך געקעמפפט האבען. — דיא רעכטע פארטייא וואר שאן זא צערפאללען, דאס וויר לייכט זיעגען העטטען קאננען, אונד גראדע צו דיעזער צייט, אלס דיא דעאק-פארטייא געשוואכט וואר, איזט דיא לינקע צו איהר איבערגעטרעטען, אום זיא צו שטערקען! איזט דאס ניכט שרעקליך? קאנן זיך יעטצט דיא רעכטע פארטייא ניכט ריהמען, דאס דיא לינקען ענדליך איינגעזעהען האבען, דאס דער 1867-ער אויסגלייך נאטהווענדיג איזט?“

„דיא נייע פעראייניגטע פארטייא הייסט זיך „ליבעראלע פארטייא“. דיעזער נאמע איזט אונריכטיג! אים יאהרע 1848 האבען דיאיעניגען ליבעראל געהייסען, וועלכע אונזערע זעלבסטשטענדיגקייט אונד דען פארטשריטט פערלאנגטען, אבער דיא היטיגע ליבעראלע פארטייא איזט ניכט ליבעראל, צום בעווייזע האבען יעטצט דורך דאס פאן דער דעאק-פארטייא געשאפפענע וואהלגעזעטץ פיעלע בירגער איהר וואהלרעכט פערלארען. וויר ביטטען דאהער, זיך פאן דיעזער פארטייא-פעראייניגונג ניכט הינרייססען צו לאססען אונד ווייטער בייא דעם אלטען קאמפפע צו פערבלייבען.“

„זייט דער שלאכט בייא מאהאטש געהארטע איממער אונזער פערהעלטניס צו עסטערייך צור הויפט איננערן פאליטיק, וויר וואללטען פארטוועהרענד אונזערע זעלבסטשטענדיגקייט אונד וויר זאגען נאך היטע, אונגארן קאנן זיך פאן זיינען שולדען זא לאנגע ניכט בעפרייען, ביז עס מיט עסטערייך נאך איינען פונקטען געמיינשאפטליכעס האט. דאס ענדע דיעזער פאליטיק דער נייען רעגיערונג ווירד נאך איינע גראססערע שטייער-ערהאהונג זיין, אלס דיעס בייא דער פאליטיק דער געפאללענען רעגיערונג ווערע. דיא וועהלער זאללען דאהער דאהין טראכטען, דאס נור אייסערסט-לינקע דעפוטירטע אין דען רייכסטאג געוועהלט ווערדען, דענן ביז יעטצט בעטראגט דיא אנצאהל דער אייסערסט-לינקען נור 50.“

זא לויטעט דער אויפרוף דיעזער רעוואלוציאנערען אייסערסט-לינקען פארטייא. זיא זאגט, זיא איזט יעטצט 50 מאנן שטארק אונד וויר גלויבען, דאס זיא אים נעכסטען רייכסטאגע ניכט דיא העלפטע זא שטארק זיין ווירד, דענן דאס פאלק האט איינגעזעהען, וויא וויט עס מיט דער אייסערסט-לינקען קאממען קאננטע. דיעזער גאנצע אויפרוף איזט בלאס איין קלאגען אונד יאממערן איבער איהרע פערלארענע שלאכט. דענן וועגן זיך שאן דיא געמעסיגטען לינקען דעפוטירטען דען רעכטען ערגעבען האבען, זא ווירד אויך דאס פאלק, וועלכעס ביז יעטצט געגען דען אויסגלייך קעמפפטע, דען איררטהום איינגעזעהען האבען. שאן אים פיעלען געגענדען דעס לאנדעס ווירד געמעלדעט, דאס זיך אויך דיא פארטייען אונטער דעם פאלקע פעראייניגט האטטען.

דיענסטאג וואר קיינע רייכסטאגס-זיטצונג; דיא געסטריגע רייכסטאגס-זיטצונג האט פרעזידענט גיצי אום 10 אוהר ערעפפנעט. דער געגענשטאנד דער פערהאנדלונג וואר דאס הייעריגע באדשעט. פאר איינינגען וואכען וואורדע דיעזעס באדשעט אים אללגעמיינען בעראטהען אונד געסטערן האט איינע בעזאנדערע בעראטהונג איבער דיא אויסגאבען דער איינצעלנען מיניסטער שטאטט-געפונדען. דער רעפערענט היעפאן וואר מאריין וואהרמאנן.

צוערסט קאם דאס יאהרעס-געהאלט דעס קאניגס צור בעראטהונג. דיעזעס בעטראגט פיר אונגארן 4,650,000 גולדען. דא מוסטען נון דיא אייסערסט-לינקען צייגען, וואס זיא אים שטאנדע זינד אונד וויא וויט איהרע רעדע-פרייהייט געהט אונד דעסהאלב זאגטע יאנקאוויטש: „דיא רעגיערונג העטטע דעם קאניגע דיא שלעכטע לאגע דעס לאנדעס שילדערן זאללען, דאמיט ער פאן זיינעם גראססען יאהרעס-געהאלטע עטוואס נאכלאססע; אדער ווײס פיעללייכט דיא רעגיערונג זעלבסט ניכט, וויא אונזערע געלד-פערהעלטניססע אויסזעהען?“ —

היערויף זאגטע פינאנצמיניסטער סעלל: „דיא רעגיערונג קעננט דיא לאגע דעס לאנדעס זעהר גוט, זיא קעננט אבער אויך דאס געזעטץ, וועלכעס דיא האהע דער קאניגליכען האפהאלטונגס-קאסטען ניכט בלאס פיר איין יאהר, זאנדערן ביז ענדע דעם יאהרעס 1879 פעסטגעשטעללט.“

דער אייסערסט-לינקע טשאנאדי ערווידערטע: „איך בין דאפאן איבערצייגט, דאס דער קאניג, ווענן מאן איהם דיא טרויריגע לאגע דעס לאנדעס שילדערן ווירדע, גערנע בערייט וועהרע, איינע בעדייטענדע סוממע נאכצולאססען אונד דיא רעגיערונג ווירד דאהער אויפגעפאדערט דאס צו טהון.“ — אויך דער אייסערסט-לינקע איראני זאגטע, דאס דיעזעס געהאלט צו האך איזט.

דער פריהעריגע לינקע רעמעטע זאגטע: „איך האלטע עס אונטער דער ווירדע אונגארנס, דאס מאן יעטצט דאס צוריקנעהמען זאלל, וואס מאן בערייטס דורך איין געזעטץ פיר מעהרערע יאהרע בעוויללינגט האט.“

דער אייסערסט-לינקע מאדאראס זאגטע: „איך ווירדע נאך איינע האהערע סוממע פיר דען קאניגליכען האפ-שטאאט בעוויליגען, ווענן אונגארן זיינע פאללע זעלבסטשטענדיגקייט העטטע, וואדורך אויך אונזערע געלד-לאגע בעססער וועהרע.“

עס קאם צור אבשטיממונג אונד מיט אויסנאהמע דער איבערשפאנגטען אייסערסט-לינקען שטיממטע אללעס פיר דיא בעוויללינגונג דיעזער סוממע. —

היערויף קאמען דיא רייכסטאגס-קאסטען אים בעטראגע פאן 905173 גולדען צור פערהאנדלונג. — נראף פערדינאנד צעמעש פינדעט דיעזע סוממע צו האך אונד ער וויל נור 700000 גולדען בעוויליגען. —

מיניסטער טיסא אנטווארטעטע דאראויף, דאס דיא העררען דעפוטירטען ליעבער דיא צייט אים רייכסטאגע שפארען זאללען אונד ניכט דיא רייכסטאגס-קאסטען; דאס הייסט, זיא זאללען ליעבער דאהין טראכטען, דאס ניכט דיא קאסטבארע צייט מיט לעערען רעדען פערשווענדעט ווערדע.

דער דעפוטירטע באבארי זאגטע: דיא מיניסטער נעהמען דאפפעלטע קווארטיער-געלדער, ערשטענס אלס דעפוטירטע אונד צווייטענס אלס מיניסטער אונד דאס פערטראגט זיך ניכט מיט דער שפארזאמקייט.

דאראויף ערווידערטע טיסא, דאס דיא נייען מיניסטער בערייטס דען בעשלוס פאסטען, דיא קווארטיער-געלדער אלס דעפוטירטע ניכט אנצונעהמען. —

נאך דיעזען רייכסטאגס-קאסטען קאם דער „דיספאזיציאנס-פאנד“ צור פערהאנדלונג. בייא דיעזער געלעגענהייט איזט נון דער שקאנדאל-מאכער טשאנאדי געגען דיא רעגיערונג אויפגעטרעטען. ער זאגטע, ער האבע צו דיעזער רעגיערונג קיין פערטרויען אונד בעוויללינגע איהר דיעזע סוממע ניכט. — דאנן איזט טשאנאדי געגען דיא נייען לינקען מיניסטער אויפגעטרעטען, וויל זיא דאס באדשעט דער פריהעריגען רעגיערונג דאך אנגענהמען, טראטצדעם זיא דיא פריהעריגע רעגיערונג נור וועגען דעם באדשעטס געשטירצט האבען.

נון ערהאב זיך מיניסטער טיסא אונד זאגטע:

„געעהרטעס הויז! דא עס זייט דער נייען פארטייא-געשטאלטונג צום ערסטען מאלע געשיעהט, דאס וויר אנגעגריפפען ווערדען, זא וויל איך יעטצט איין פיר אללע מאל פאלגענדע אבפערטיגונג דען אייסערסט-לינקען ערטהיילען. דאס דער הערר טשאנאדי צו אונס קיין פערטרויען האט, נעהמע איך צור בערוהיגענדען קעננטניס (דאס הייסט, עס איזט מיר זאגאר אנגענעהם, ווענן איין טשאנאדי ניכט צו מיינער פארטייא געהארט.) — ניכט וועגען דעם באדשעטס וואר איך געגען דיא פריהעריגע רעגיערונג אויפגעטרעטען, זאנדערן נור וועגען דער האהען אללגעמיינען שטייער. צווישען מיינעם פריהעריגען אונד מיינעם היטיגען שטאנד-פונקטע איזט אלזא קיין ווידערשפרוך. הערר טשאנאדי בעקלאגט זיך, דאס איך גראדע דאמאלס צור דעאק-פארטייא איבערטראט, אלס דיעזע שאן גאנץ געשוואכט וואר; דיעס איזט ניכט וואהר, דענן זא אפט עס נאך צור אבשטיממונג קאם, זאה מאן וויא גראס נאך דיא דעאק-פארטייא איזט. — געעהרטעס הויז! זאלאנגע, אלס איך אים דעם פערטרויען דעם קאניגס אויף דיעזעם פלאטצע זיטצע, איזט עס מיין רעכט אונד מיינע פפליכט, אין אללעם, וואס אים אינטערעססע דעס קאניגס אונד דעס לאנדעס ליעגט, מיינען ראטה צו ערטהיילען; איך קעננע אונד פיהלע אויך דיא פערפפליכטונג, דאס איך, זאלאנגע איך אויף דיעזעם פלאטצע אלס מיניסטער זיטצע, ניכטס הינטער דעם ריקען מיינער מיניסטער-קאללעגען אונד ניכטס אהנע איינוויללינונג דעס קאניגס אונטערנעהמען דארף. איך ווענדע מיך אן דען געזונדען זינן דער אונגארישען נאציאן, זיא מאגע עס בעאורטהיילען, אב וויר יעטצט מיט דער פעראייניגונג איינען פעהלער מאכטען.“

דיעזע רעדע פאן טיסא וואורדע מיט גראסעם בייפאללע אויפגענאממען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא קראנקען קאיזער.) וועהרענד איינע בערלינער דעפעשע דיא מעלדונג ברינגט, דאס קאיזער וויללהעלם ערקראנקט איזט, זא דאס ער ניכט דאס צימטער פערלאססען דארף, מעלדעט ווידער איינע פראגער דעפעשע, דאס דעם קראנקען קאיזער פערדינאנד שאן זא וויט בעססער וואורדע, דאס ער דאס צימטער פערלאססען קאננטע. — קאיזער פערדינאנד איזט יעטצט 82 יאהרע אלט.

* (דער ברודער אונזערער קאניגין איזט דאקטאר.) דער ברודער אונזערער קאניגין בעפאסט זיך שאן זייט לענגערער צייט מיט מעדיצינישען שטודיען אונד פיהרט אויך דען טיטעל „הערצאג דאקטאר קארל טהעאדאר אין באיערן“. אין דער לעטצטען צייט בעזוכטע ער דיאיעניגע אבטהיילונג דער מינכנער אוניווערזיטעט, וואָ דיא קראנקען בעהאנדעלט ווערדען אונד ער האט פאר איינינגען טאגען אין איינער אויגען-הייל-אנשטאלט איינעם ערבלינדעטען מאננע דאס אויגע זא גליקליך אפערירט, דאס ער ווידער זעהען קאננטע. —

* (דיא שעננעי-פארטייא וואורדע דורך 1 ווארט געשאפפען.) איין ווארט איזט זעהר פיעל אים שטאנדע. דורך איין „אות“ האט גאטט דיא וועלט ערשאפפען; דער נייע מיניסטער-פרעזידענט וועננקהיים האט אבער נאך מעהר קונסט געצייגט, ער האט דורך איין ווארט, וועלכעס ער ניכט געשפראכען האט, איינע נייע פארטייא געשאפפען. דיעזעס 1 ווארט איזט איין געוואהנליכעס בינדע-ווארט אונד הייסט „אויך“. — מאנטאג אם 1 מערץ וואר דיא לעטצטע זיטצונג דער רעכטען פארטייא, אין וועלכעם דער נייע מיניסטער-פרעזידענט וועננקהיים זיינען נייען פלאן פערלעזען האטטע. אין דיעזעם פלאנע הייסט עס ווארטליך: „דיא נייע רעגיערונג ווירד אויך נאך דעם פלאנע דער ביזהערי-